בג א מיי׳ פ״א מהל׳ נחלות

ד: בד ב מייי שם הלכה א ב ג

נוש"ע שם ס"ח:

רבינו גרשום

מנחילין ולא נוחלין. אלמא

המחירין לא מחורין. אלמא דהאשה אינה יורשת את בנה וקשיא לר' יהודה: איני יודע מי שנאה. דלא ידעינן תנאי דסבירא ליה

. כותיה: ולימא ר' זכריה

בן הקצב היא דלא דריש

מטות. כו אוקמינן 'עניר: שוין בנכסי [האם]. דלא מקדמי' להו: ותנא דידן ממה נפשך. אמאי האשה

אינה יורשת בנה: אי

דקדריש מטות. בדיז הוא

ואי דלא דרש מטות בן

ואי דרא דרש מטות בן קודם לבת בנכסי האם מנין. דהא לעיל נפקא לתנא דידן מהתם דאמרי שני התם דאמר קרא מטות מקיש מטה כו': לעולם דריש מטות ואם כן אמאי אין

. אשה יורשת בנה דשני הכא

אשהיה שור בנהיז שני הכא דאמר קרא וכל בת יורשת נחלה. דהבת יורשת ממון אמה מה שנפל לה מן

אמה ואינה מורשת ממונה

לאמה הוא הדין נמי לבן דאינו מוריש את אמו: פיסקא סדר נחלות כך הוא

פיםקא סדר נחלות כך הוא כו' והעברתם את נחלתו לבתו. הא יש לו בן הוא

קודם לבת וכל יוצאי יריכו

קרום לבות וכל יוצא ייכו של בן קודמין לבת. זה הכלל כל הקודם לנחלה והוא ליתיה קודמין הנחלה ליוצאי יריכו: תנו רבנן בן

איז לי אלא בז דליהוי קודם לנחלה כז הכז דליהוי קודם

לנחלה בן הבן דליהוי קודם לאבי אביו והכי נמי בת הבן ובן בת (הבת) של בן שיהא יורש אבי אמו מנין ת"ל אין לו כלומר מהאי אל"ף דאין לו עשה

. עי״ז כלומר עיי״ז עליו מכל

צדדין הבאין מכח כחו ס) לו יורשתו והכי נמי דרשי בת והוא הדין נמי לכל הני דקודמין לנחלה צריך

. לפשפש ולחקור ולעיין אחריהם אם יש להז ר ולעיין בייוקור ולעיין אחריהם אם יש להן יורשין מכל כחו ליתן להם

ין הבאין מכח כחו ל)

ות. כדאוקמינז לעיל:

קמו.

 לעיל קיג.], כ) [לקמן
קכב: כתובות ל.], ג) [יבמות
מ.], ד) [יבמות כב: וש"נ],
ס) [בערון ערך איון איתא
איין ועמ"ש הסמ"ע סי' רעו ם"ה א וע"ע בערך עין_], י) ובמדבר כזן,

תורה אור השלם

1 וְבָל בַּת יְרַשָּׁת נַחֵלְה מִמְּטוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאל לְאָחָד מִמְשְׁבַּחַת מִטָּה אְבִיהָ תִּהְיָה לְאשָׁה לְמֵען יִירְשׁוּ ישראל איש נחלת במדבר לו ח ַרְאֶל בְּנֵי יִשְׂרְאֵל תְּדַבֵּר 2 וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרְאֵל וְהַעֲבֶרְתָּם אֶת נְחֲלְתוֹ וְהַעֲבֶרְתָּם אֶת נַחֲלְתוֹ וְהַעֲבַרְתָּם אֶת נַחֲלְתוֹ לְבָתוֹ: במדבר כז ח 3 וִאָם אֵין לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם במדבר כז ט

הגהות הב"ח

(d) גמ' לרי יהודה ברבי שמעון: (ב) רשב"ם ד"ה עיין וכוי צת כלל וכיון כל"ל ותיבת וכלל נמחק: (ג) תום' ד"ה בן הכן וכו' דמיבום לא הוה ידעינן. נ"ב ע"ל בדף קח במ"ש התוס' בד"ה כלום יש

מוסף רש"י

ובני אחות. יורשין אחי אמן, ילא בנות אחות. וכדפרשינן לקמיה (לעיל קיג.). למאי הלכתא. ממעט להו, הא ודאי יורשות אחי אמן, שהרי הבת יורשת אמה ובמקום יהכת יורשת מנוס ובנתוףם אתה עומדת לירש אחי אתה, שהרי האשה יורשת את אחיה במקום שאין אח (שם). להדם. שיחדמו הבנים לבנות לקדם. מיקדמו הבנים נכנות לירש את דודיהן, דילפינן מירושה ראשונה דהבן קודם לבת (שם). אין לו עיין עליו. מלי למכתב ובן אן לו, כדאמרינן בקדושין (ד.) ט, כנטתריק בקודטן (ז.) אן כסף, וכמו מאן יבמי, מאן בלעם, ולהכי כתב אין, למידרש עיין עליו אם יש לו בן בעולם (יבמות בב:).

מוסף תוספות

א. דבת (ובת הבן ובת הבת) מקימה שם ואח אינו מקים שם אלא צריך לייבם. תוס' לעיל קח: ד"ה

אימיביה כו'. הכי נמי מלי למפרך מרישה דקתני החיש את אמו נוחל ולא מנחיל אלמא אין האם נוחלת את בנה אלא דעדיפא ליה לאותוביה מסיפא דקתני בהדיא מנחלת ולא נוחלת וקשיא ליה לרבי יהודה דאמר יורשת: משנחנו איני יודע מי שנאה. דאינה עיקר

דהיא גופה קשיא כדלקמן דפרכינן ותנא דידן מה נפשך כו' והלכך כיון איתיביה רבי יוחנן לרבי יהודה 🕫 בן שמעון דשמעינן ליה דדריש היקשא דמטות האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם כדאמרינן לעיל בפירקין (ד' קיא.) מנחילין ולא נוחלין אמר ליה משנתנו איני להקדים הבן לבת בנכסי האם הכי יודע מי שנאה ולימא ליה רבי זכריה בן נמי הוה מלי לחקושי ולמימר דיורשת . הקצב היא דלא דריש מטות לא מיתוקמא את בנה: דלא דריש. היקשא דמטות מתניתין כרבי זכריה בן הקצב דקתני ובני כדאמרינן לעיל [שם] דאחד הבן ואחד אחות שותנא בני אחות ולא בנות אחות הבת שוין בנכסי האם דלא מקיש ואמרינן למאי הלכתא ואמר רב ששת לקדם מטה האם למטה האב: לא מיסוקמא כרבי זכריה. דאיכא למשמע ממתני׳ ואי סלקא דעתך מתני' רבי זכריה בן הקצב דהבן קודם לבת בנכסי האם: ותני היא הא אמר אחד הבן ואחד הבת שוין עלה בני אחות ולא בנות אחות. בנכסי האם ותנא דידן ממ"ג אי דריש מטות וכא בריימא אינה מוחפת על המשנה אשה נמי תירש את בנה אי לא דריש ממות אלא מפרשת היא דדוקא נקט מתני׳ בן דקודם לבת בנכםי האם מנא ליה לעולם בני אחות למימר שהבנים נוחלין את דריש מטות ושאָני אהכא דאמר קרא יוכל דודיהן ולא הבנות כל זמן שיש בן בת יורשת נחלה יורשת ואינה מורשת: לפי שהבנים באין לירש את דודיהן מתני' סדר ינחלות כך הוא יאיש כי ימות מכח אמם שהיתה אחותו כדכתיביי ואם אין לו אחים ודרשינן לקמן עיין ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו יבן עליו דבן אחין במקום אחין קאי קודם לבת כל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת וה"ה דבן אחותו במקום אחותו קאי בת קודמת לאחין יוצאי יריכה של בת קודמין וכמי שאמם מוחזקת דמי והן באין לאחין אחין קודמין לאחי האב יוצאי לירש מכחה וסבירא ליה דבן קודם של אחין קורמין לאחי האב זה הכלל כל לבת בנכסי האם אבל לר' זכריה בן הקודם בנחלה יוצאי יריכו קודמין יוהאב קודם לכל יוצאי יריכו: גבו תנו רבגן בן הקלב הבנים והבנות יירשו כאחד את דודיהם דמכח אמם קא ירתי וסבירא ליה דבן ובת כי הדדי ירתי אין לי אלא בן בן הבן או בת הבן או בן בת הבן מנין תלמוד לומר מאין לו שעיין עליו בת אין לי אלא בת בת הבת ובן הבת בנכסי האם: ותנא דידן מה נפשך. כלומר מה הוא דעתו דסבירא ליה תרתי בן קודם לבת בנכסי האם ובת בן הבת מנין ת"ל אין לו עיין עליו כדהתני האיש את אמו ולא הבת את 87

אמה ונפקא לן לעיל מהיקשא דמטות וסבירא ליה דאין האשה יורשת את בנה דלהכי לא דריש היקשא דמטות מה נפשך דמקיש לחלאין והלא אין היקש למחלה: לעולם דריש מטות. להיקשה שיקדום הבן לבת בנכסי החם ומיהו להכי לא דרשינן היקשא לומר שתירש האם את הבן דאמר קרא וכל בת יורשת נחלה ממטות וגו' והוה מצי למכתב וכל בת נחלה וכתיב

יורשת למימרא דוקא יורשת שני מטות אבל אינה מורשת לשני מטות אם מתה היא אלא אחד מהם דהיינו אב דאין האם יורשת. ורבינו חננאל דייק מ"ם דממטות מקלת שני מטות הוא דיורשת ואינה מורשת כגון אם שאין האם יורשת בתה והוא הדין לבנה דעל כרחך האי מ"ם לדיותא דידיה אתא דאי לגופיה לאשמועינן דבירושת אחד משני מטות מיירי לשתוק קרא מיניה ולא לכתוב לא מטות ולא מ"ם והוה אמינא דלכל אשה אזהר רחמנא שלא תנשא לשבט אחר בין שהיא יורשת מטה אחד בין יורשת שני מטות: בותנר' בן קודם לכת. ראובן קודם לדינה אחותו לירש את יעקב וכן כל יוצאי יריכו של ראובן אם מת ראובן קודמין לדינה אחותו לירש את יעקב כגון מת ראובן חנוך בנו קודם לדינה לירש נכסי יעקב ובן של חנוך ובן בנו עד אלף דור כולן קודמין לדינה. ובגמרא מפרש טעמא מדכחיב אין לו עיין עליו: בס קודמת לאחין. ואם יש אב למח גם לו קודמח: אחין קודמין לאחי האב. ואם יש להן אחות הן קודמין לאחות והאחות ויוצאי יריכה קודמין לאחי האב: כל הקודם בנחלה. ומת יוצאי יריכו עומדין במקומו לירש אותה נחלה ולא שאר קרובי המת יורשין אותו אע"פ שקרובין למת יותר מיוצאי יריכו של זה: והאב

קודם. לירש בנו או בתו שמתו לכל יוצאי יריכו דהיינו אחי המת וכבר נפקא לן בריש פירקין [קט.] מוהעברת [במדבר כז] דהאב קודם לאחין. ודוקא מיולאי יריכו אבל יולאי יריכו של בנו קודמין לכל אדם: גבו' ובת הבן. במקום שאין שם בן הבן: ובן של בת הבן. והוא הדין לבת של בת הבן אבל לישנא קלילא הוא דנקט אבל בת של בת תרי זימני רצופין לאו לישנא קלילא הוא: אין לו עיין עליו. של מת אם יש לו בן או הבא מכחו של בן כגון יולאי יריכו. ויו״ד יחירא קא דריש דמלי למכחב אן בלא יו״ד כדכחיב ובמדבר כבן מאן בלעם והכי מפרשינן בקידושין

בן הבן ובת הבן ובן בת הבן מנין תלמוד לומר אין לו עיין עליו. וא"ת תיפוק ליה דבני בנים הרי הן כבנים כדאמר בפ' אלמנה (יבמות דף ע.) דורע זרעה לא לריך קרא דבני בנים הרי הן כבנים וי"ל דהתם דכתיב וזרע אין לה מזרע משמע בני בנים כדמשמע בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סד: ושם)

גבי מעביר בנו ובתו באש דהאמר אין לי אלא בנו ובתו בן בנו ובן בתו מנין ת"ל ומזרעך אלמא דמלשון זרע משמע בני בנים וליכא למימר דהתם מיתורא דריש דא"כ הוה ליה למדרש איפכא דקרא ומזרעך כתוב ברישה חבל מבנו ובתו לה משמע ליה התם בני בנים הלכך הכא דכתיב בן אינטריך לרבויי בנו ובתו וממאי דכתיב (ויקרא יח) ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה אין ראיה מדאינטריך לכתוב בת בנה דבני בנים לא הנו כבנים דאיכא למימר דאי לא כתב בת בנה הוה אסרינן עד סוף כל הדורות משום דבני בנים הרי הן כבנים וא"ת כיון דאין בני בנים כבנים מנלן גבי יבום דפוטר בן הבן מיבום וכי תימא דנפקא לן מאין לו הא איצטריך לרבות ממזר וי"ל דשקולים הם ויבאו שניהם אי נמי דבן הבן נפקא לן מלא ימחה פרט לוה שחין שמו מחוי וקשה לרשב"ח דאמאי אינטריך הכא קרא דבני בנים קודמין לאחין תיפוק ליה מדלענין יבום בני בנים ובנים כי הדדי נינהו לענין נחלה גמי כי הדדי גינהו וי"ל דהכא אילטריך דבן הבן או בת הבן יורשין עם בני המת או בת הבת עם הבנות דמיבום לא הוה ידעינן (ג) אלא דעדיפא מאח אולר״י נראה הא דבני בנים כבנים גבי יבום מנחלה הוא

דקיימא לן ולא מהנך טעמי דפרישית לעיל ואם תאמר ומנלן דממזר יורש את אביו כדמשמע בקידושין (דף ד. ושם) דהת גבי יבום (יבמות ד' כב:) לריך רבוי וכן גבי בת כהן נמי אילטריך קרא לזרע פסול וליכא למימר דנפקא לן מואין לו דשקולין הם או משום דיבום בנחלה תלא רחמנא וגבי יבום איכא רבויא דאי אינטריך דרשא להכי אמאי פריך בפ׳ שני דיבמות (דף כב: ושם) יורשו ומטמא לו פשיטא ויש לומר דורע משמע כשר לכך אילטריך גבי בת כהן רבויא אבל בן משמע נמי פסול והא דאינטריך גבי יבום לרבויי בן פסול היינו משום דה"א נילף אחוה אחוה מבני יעקב דכשרים ולא פסולים דמהאי טעמא נמי אמר התם דה״א שאח פסול אינו זוקק ליבום אי לאו משום דמלינו בקרא דבן פסול פוטר ומדלענין מיפטר פוטר מזקיק נמי זקיק: [וע׳ חוס׳ לעיל קט. ד״ה כיון]:

נחלתו ואחיו נמי דקודמין לאחי האב צריך לעיין לכל הבאין מכח אחיו וליתן להן ל) נראה דל"ל הבאין מכחכחו ליתן להם ירושתו.

(דף ד.) גבי ויצאה חנם אין כסף שמות כאן: **עיין עליו. ד**האי מת אם יש לו בת כלל (²⁾ וכלל וכיון דאיכא יוצאי יריכה עובר ירך אמו הוא [גיטין כג:]:

אפילו